

Project Geloof, Duurzaamheid en Toekomst

Een Maatschappelijk Activeringsproject voor parochies

Mirjam Schuilenga is consulent bij de Stichting KIM

Op de landelijke inspiratiedag *Laudato Si'* op 23 april 2016 werd het manifest gepresenteerd en ondertekend door een groot aantal deelnemers. Met dit manifest verklaren zij zich actief in te zullen zetten voor de bescherming van de schepping en van het recht op waardig leven van de armsten.

Het manifest roept op tot “een ecologische bekering van onszelf, kerk en maatschappij”. Dit naar aanleiding van de veelbesproken encycliek *Laudato Si'* van paus Franciscus over de ecologische gevolgen van het (westerse) consumptisme. In heldere taal beschrijft de paus wat de mens zou moeten doen om te komen tot een eerlijker gebruik van de aarde. Hij heeft het over een omkering die noodzakelijk is om de verschuiving van consumptisme naar duurzaamheid, ecologische verantwoordelijkheid en rechtvaardigheid mogelijk te maken. De inspiratiedag, de encycliek en het ondertekende manifest zijn aanleiding geweest om binnen R.-K verband een project op te starten in samenwerking met de Konferentie Nederlandse Religieuzen, KNR. Zo is het project ‘Geloof, Duurzaamheid en Toekomst’ in het leven geroepen met financiële steun van het Kansfonds. Dit project is na een vooronderzoek in 2017 van start gegaan in 2018 in Noord en Midden Nederland om lokaal parochies te ondersteunen bij hun duurzaamheidsinitiatieven. Daartoe zijn een viertal consultants van het Maatschappelijk Activeringswerk in Friesland, Groningen, Drenthe, Overijssel en Gelderland actief.

Volk onderweg

Bij de activiteiten rondom duurzaamheid

binnen dit project zit een diepere laag. God gaat met ons mee als een volk onderweg in dit ecologische proces. “Gods verlossende kracht is hier geen macht van buitenaf, maar werkt via de geheimzinnige samenhang waarin de dingen elkaar in hun diversiteit en veelkleurigheid beschermen en voeden, aanvullen en herstellen, dynamiseren en nieuwe mogelijkheden geven”, aldus Erik Borgman. Ons verbonden weten met dit mysterie is de dragende grond van het project. Tegelijk biedt het Katholiek Sociaal Denken, met name met betrekking tot solidariteit en het *bonum commune*, (het algemeen goede) handelingsperspectieven, als ook eigen beleving als motor voor ons handelen. Is het onrust wat ons tot handelen dwingt of kunnen we ook op een andere manier met duurzaamheid bezig zijn waar meer ruimte is voor dankbaarheid en goedheid? In de woorden van Erik Borgman: “Het gaat erom de schepping te zien als een netwerk van broeder- en zusterlijkheid, een universele gemeenschap waarvan niets of niemand is uitgesloten en daarom niet mag worden uitgesloten. De schepselen drukken in hun samenhang en hun relaties Gods overstromende goedheid uit en zijn erop gericht deze goedheid steeds meer te realiseren”. De consultants ondersteunen ontkiemende activiteiten in de parochies en zoeken hierin naar verbreding o.a. door middel van regionale bijeenkomsten. Ondersteunend hierbij is de landelijke website *Laudati Si'*.

Duurzaamheidsactiviteiten

Wat voor activiteiten kun je bijvoorbeeld in de parochie doen? Te denken valt aan spiritualiteitsprogramma's die gericht zijn op toerusting, verdieping en aan themavieren-

gen/bijeenkomsten. Bijvoorbeeld rondom de schepping, rentmeesterschap, maaltijd, vasten, oogstdankdagen. We gaan uit van kleine gebaren die in een groter verband kunnen worden geplaatst. Lokaal gebeurt er al van alles en hoe kunnen we dat met elkaar delen? De consultants met hun netwerken ondersteunen de werkgroepen en parochiebesturen daarin.

De doelstelling van het project kan samengevat worden in de letters BBB met drie facetten: 1. *Bewustwording* van de relatie tussen armoede en de kwetsbaarheid van de aarde; 2. *Beweging* door aan te sluiten bij een eeuwenoude spirituele beleving en katholieke bronnen; en 3. *Bieden* van handelingsperspectieven.

Binnen dit project komt een overzicht van *good practices* van bestaande lokale (kerkelijke) initiatieven en aanknopingspunten voor concrete acties. Het streven is dat een groot aantal parochies en/of combinaties van geloofsgemeenschappen meedoen. Het project biedt methoden en inhouden die aanspreken en gericht zijn op het koppelen van feiten aan beleving, afhankelijk van wat er speelt binnen een parochie.

We putten uit een rijke traditie

Vanuit het Katholiek Sociaal Denken kan een vertaalslag worden gemaakt naar concrete handelingsperspectieven waarin verbinding wordt gelegd met een houding van dankbaarheid voor de schepping. De katholieke liturgie maakt het ook mogelijk om dankbaarheid voor de schepping uit te drukken en het cyclisch terug te laten keren op bestaande thema's in het kerkelijk jaar. Hierin komt op een meer existentiële manier onze dankbaarheid én afhankelijkheid tot uitdrukking. Al die kleine gebaren van duurzaamheid kunnen uitgroeien tot een regulier onderdeel van de activiteiten van kerken en van beleid. Het interview met vrijwilligers uit de parochie in Wageningen en Bennekom verderop in dit nummer is daarvan een mooi voorbeeld. We sluiten in dit project aan bij wat aanwezig is. Het is belangrijk om mensen in lokale gemeenschappen met elkaar in gesprek te laten gaan. Hiervoor zijn voldoende landelijk ontwikkelde materialen en methodes beschik-



Beeld van Sint Franciscus, gemaakt door Frederick Franck in 1998, in de Hof van Lof Franciscanen klooster te Meegen [Fotograaf: Edwin H.]

baar. Het hebben van een kleine werkgroep lijkt een voorwaarde te zijn om het thema binnen één of meerdere parochies goed onder de aandacht te brengen. Waar mogelijk wordt gebruik gemaakt van bestaande (thematische) werkgroepen, bijvoorbeeld, gebouwenbeheer, diaconie, liturgie en catechese, als ook voeding en waterbeleid, energie, grondstoffen en afval en mondiale solidariteit.

Waar sta je?

Het MA-werk heeft een programma ontwikkeld met als thema ‘Ons gemeenschappelijk huis’. In aansluiting op *Laudato Si'* beginnen we niet met doelen en actieplannen maar met de vraag: “waar sta je?”, zodat vanuit een bewuste standplaats naar de omgeving gekeken wordt en daarin diverse aanknopingspunten worden herkend in bijvoorbeeld kennis, middelen en medestanders. Je wordt er ook als persoon bij betrokken binnen het volk dat onderweg is in een ecologisch proces. We vormen samen een netwerk van broeder- en zusterlijkheid, waarvan niemand uitgesloten kan worden. Een ieder is verbonden met God en met de medemens. Vanuit een dankbare houding tot God die alles schiept, ontstaat er ruimte om in beweging te komen en op weg te gaan.

www.laudato-si.nl
www.stichtingdekim.nl/
 Voor informatie, agenda van activiteiten en contactgegevens over het projectgroep Geloof, Duurzaamheid en Toekomst Erik Borgman, ‘Deelnemen aan het goede. De contemplatieve politiek van de encycliek *Laudato Si'*’, in: *Tijdschrift voor Theologie* 56(2016)3.